

Piotr Musur
(Archiwum Dokumentacji Mechanicznej)

Oryginały nagrań w zbiorach Archiwum Dokumentacji Mechanicznej

Pod pojęciem oryginałów nagrań należy rozumieć wszelkie zapisy dźwięku dokonane bezpośrednio na dany nośnik (pierwszy zapis): płyty gramofonowe miękkie, taśmy i kasety magnetofonowe, niekiedy płyty CD itp. W referacie niniejszym pominięto zatem liczne kopie materiałów dźwiękowych będące egzemplarzami użytkowymi (przeznaczonymi głównie do dystrybucji w handlu) czyli ekwiwalentami oryginałów, które zgodnie z cyklem produkcyjnym nagrań przeznaczono do szerokiego rozpowszechniania.

Dokonując próby zdefiniowania oryginału nagrań należy pamiętać także o nielicznych zachowanych już egzemplarzach najstarszych płyt gramofonowych (z okresu międzywojennego i wcześniejszego), do których jak należy przypuszczać oryginały nie zachowały się. W takich przypadkach jedyne egzemplarze tych nośników należy przechowywać w zasadzie na prawach oryginału (kat. A). Bardzo trudno jest jednak stwierdzić czy przechowywane w ADM najstarsze płyty komercyjne są rzeczywiście jedynymi (ostatnimi) egzemplarzami. Podobnie należy potraktować kopie płyt niekomercyjnych (zwłaszcza z czasów ostatniej wojny i okresu tuż powojennego), gdyż są to nagrania bardzo rzadkie i trudnodostępne.

Zgodnie z powyższą definicją można przyjąć, iż liczba oryginałów wynosi 2378 nagrań, co stanowi 21 % całości Zbioru Nagrań Dźwiękowych (zespół nr 33) Archiwum Dokumentacji Mechanicznej. Większość oryginalnych zapisów pochodzi z płytoteki Rozgłośni Centralnej Polskiego Radia w Warszawie, pozostałe z darów od osób prywatnych, różnych instytucji i sporadycznej produkcji własnej. Oryginały dźwiękowe przechowywane w Archiwum można podzielić na pięć podstawowych grup:

I. Płyty pochodzące z rozgłośni centralnej Polskiego Radia w Warszawie powstałe w wyniku jej działalności w latach 1945-1951 (1854 nagrania)

W latach 1956-1968 Centralna Rozgłosnia Polskiego Radia w Warszawie przekazała do ADM swoją płytotekę liczącą 11 883 sztuki płyt. Po przesłuchaniu zbioru zdecydowano się na opracowanie 11 251 płyt (wybrakowano płyty zawierające: niezidentyfikowane fragmenty audycji, trzecie i dalsze egzemplarze kopii oraz płyty z dużymi uszkodzeniami mechanicznymi i akustycznymi). Wśród nagrań około 10% stanowiły nagrania niemieckie z lat 1938-1945 oraz nagrania zgromadzone w wyniku współpracy Polskiego Radia z rozgłościami zagranicznymi. Nagrania te zostaną omówione w punkcie II i III.

Płyty w zdecydowanej większości zawierają programy słowne, chociaż zdarzają się audycje muzyczne i słowno-muzyczne (ok. 10% całego materiału). Na płytach zarejestrowano większość ważniejszych wydarzeń z życia politycznego, społecznego, gospodarczego i kulturalnego kraju. Różnorodność tematyczna materiału jest duża. Całość nagrań dotyczy następujących zagadnień:

a) władze państwowe

- sprawozdania z obrad KRN i Sejmu PRL (m.in. przemówienia Stanisława Mikołajczyka)¹;
- przemówienia prezydenta oraz przedstawicieli władzy państwowej (m.in. Bolesław Bieruta², Józef Cyrankiewicza³);
- przemówienia przedstawicieli sądownictwa;
- fragmenty procesów zbrodniarzy wojennych (m.in. Rudolfa Hoessa)⁴;

b) partie polityczne i organizacje społeczne

- sprawozdania z zebrań, konferencji i zjazdów (m.in. obszerne fragmenty transmisji Kongresu Zjednoczeniowego PPR i PPS)⁵;
- przemówienia przedstawicieli różnych partii politycznych i organizacji społecznych;

c) sprawy gospodarcze

- sprawozdania ze zjazdów, kongresów, konferencji na temat odbudowy gospodarczej kraju;
- reportaże z odbudowy fabryk, uruchomienia kopalń i hut, odbudowy miast;
- przemówienia, wywiady na temat handlu (m.in. byłego prezydenta prof. Stanisława Wojciechowskiego)⁶;
- reportaże z domów handlowych i sklepów;
- sprawozdania z targów i wystaw;
- przemówienia, wywiady i pogadanki o tematyce rolniczej;

d) sprawy międzynarodowe i współpraca z zagranicą

- wypowiedzi przedstawicieli państw obcych (m.in. Herberta Hoovera⁷, Jana Masaryka⁸, Wiaczesława Mołotowa⁹);
- sprawozdania z konferencji i uroczystości związanych z podpisywaniem umów międzynarodowych;
- współpraca na polu gospodarczym, naukowym i artystycznym (wypowiedzi m.in. Pablo Nerudy¹⁰, Fryderyka Joliot-Curie¹¹);
- sprawozdania z udziału Polaków w różnego rodzaju międzynarodowych organizacjach (m.in. fragmenty transmisji i komentarzy dotyczących działalności Międzynarodowego Trybunału w Norymberdze)¹²;

¹ Sygn. P 192, P 846/1.

² Np. Sygn. P 62, P 63, P 217.

³ Np. Sygn. P 132, P 207, P 238.

⁴ Sygn. P 895.

⁵ Sygn. P 1928.

⁶ Sygn. P 629.

⁷ Sygn. P 330.

⁸ Sygn. P 887.

⁹ Sygn. P 683, P 1211.

¹⁰ Sygn. P1301, P 1498, P 1501/3.

¹¹ Sygn. P 807, P 808, P 1501/1.

¹² Np. Sygn. P 159, P 517, P 635.

e) II wojna światowa i sprawy wojskowe

- relacje i wspomnienia żołnierzy dotyczących różnych operacji bojowych;
- sprawozdania i reportaże z koszar różnych formacji wojska polskiego;
- reportaże z różnego rodzaju szkół i akademii wojskowych;
- udział żołnierzy w pracach społecznych;
- uroczystości i obchody wojskowe;

f) święta państwowe i obchody rocznicowe

- sprawozdania z uroczystości 1 Maja, 22 lipca (pochody, akademie);
- obchody rocznic wybuchu i zakończenia II wojny światowej, Powstania Warszawskiego, powstania w getcie warszawskim i inne

g) nauka i oświata

- przemówienia na temat rozwoju szkolnictwa;
- reportaże ze szkół różnego stopnia i typu;
- wywiady z profesorami, studentami, uczniami;

h) literatura i sztuka

- recytacja wybitnych dzieł literackich z zakresu poezji i prozy polskiej oraz obcej w interpretacji znanych aktorów (m.in. Jana Ciecierskiego¹³, Aleksandra Zelwerowicza¹⁴, Karola Adwentowicza¹⁵);
- sprawozdania z imprez teatralnych, słuchowiska i fragmenty sztuk nadawanych ze studia;
- sprawozdania z koncertów i recitali muzycznych (m.in. Bernarda Ładysza¹⁶, Ewy Bandrowskiej-Turskiej¹⁷, Marii Drewniakówny¹⁸);
- pojedyncze piosenki i pieśni (masowe, rewolucyjne, patriotyczne, żołnierskie i dziecięce) w wykonaniu mało znanych solistów i kilkuosobowych chórów;

i) sport

- sprawozdania z imprez sportowych (m.in. z XIV Olimpiady w Londynie);
- rozmowy i wywiady ze sportowcami, trenerami i działaczami (m.in. Aleksym Antkiewiczem¹⁹, Stanisławą Walasiewiczówną²⁰, Feliksem Stammem²¹);

---

¹³ Sygn. P 1178, P 1389.

¹⁴ Np. Sygn. P 125, P 1198, P 1216.

¹⁵ Sygn. P 1034, P 1178, P 1389.

¹⁶ Np. Sygn. P 125, P 1198, P 1216.

¹⁷ Np. Sygn. P 495, P 1001, P 1131/2.

¹⁸ Sygn. P 1089, P 1131/1, P 1328.

¹⁹ Sygn. P 1618.

²⁰ Sygn. P 647.

²¹ Sygn. P 535.

j) religia

- reportaże z różnych uroczystości kościelnych;
- audycje dotyczące działalności charytatywnej Kościoła katolickiego;
- wypowiedzi duchownych (m.in. Prymasa ks. kardynała Augusta Hlonda²²);

k) dźwiękowe ilustracje działalności organizacyjnej Polskiego Radia

- sprawozdania z otwarcia radiostacji w Polsce;
- roczne podsumowania z działalności Polskiego Radia;
- przemówienia dyrektorów;
- sygnały Rozgłośni Centralnych i Rozgłośni Regionalnych;

l) efekty dźwiękowe

- odgłosy zwierząt i zjawisk atmosferycznych;
- odgłosy powstające z działania różnych mechanizmów (m.in. katarynki, zegara, dzwonów);
- różne (m.in. skrzypienie drzwi, tupot butów);

II. Płyty pochodzące z niemieckich rozgłośni radiowych (315 nagrań)

Płyty z niemieckich rozgłośni radiowych z lat 1938-1945 Archiwum Dokumentacji Mechanicznej otrzymało w latach 1956-1976 od instytucji państwowych. Około 70% nagrań Archiwum dostało z Centralnej Rozgłośni Polskiego Radia, a pozostałe z: Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, Wytwórni Filmów Dokumentalnych i Fabularnych oraz Uniwersytetu Warszawskiego. Większość nagrań tego zbioru nie stanowi całości audycji, a jedynie ich fragmenty. Część programów nadawana była w języku francuskim. Wyjątek stanowią dwa nagrania w języku polskim przeznaczone prawdopodobnie dla polskich radiowezłóż lub tzw. szczekaczek. Nagrania można podzielić na dwie podstawowe grupy:

a) sprawy Generalnego Gubernatorstwa i ziem polskich włączonych do Rzeszy

- wypowiedzi przedstawicieli Generalnej Gubernii (m.in. Hansa Franka²³, Maxa du Prela²⁴, płk. Ludwika Leista²⁵);
- nagrania na temat spraw gospodarczych (np. działalność różnych przedsiębiorstw przemysłowych, kopalń, budowa dróg i mostów)²⁶;
- pogadanki o tematyce rolniczej;

²² Sygn. P 407, P 467.

²³ Sygn. P 13, P 1786, P 1820.

²⁴ Sygn. P 21.

²⁵ Sygn. P 1817.

²⁶ Np. Sygn. P 1883, P 1793, P 1864.

- sprawy przesiedlenia Niemców z terenów Wołynia, Podlasia i Niemiec do GG;
- sprawy związane z Volksdeutschami (np. reportaż z obozu szkoleniowo-oświatowego dla młodzieży)²⁷;
- sprawy organizacji nauki (powołanie do życia kilku instytucji naukowo-badawczych);
- reportaże z imprez sportowych;
- opisy miast polskich (m.in. Warszawy i Krakowa)²⁸;
- akcja Goralenvolk (np. wypowiedź jednego z członków Komitetu Góralskiego)²⁹;
- sprawa ludności narodowości żydowskiej;
- sytuacja Ukraińców pod władzą niemiecką;
- komunikaty z frontu w języku polskim;
- sprawy mordu na oficerach polskich w Katyniu;

b) materiały dotyczące różnych zagadnień związanych z III Rzeszą w latach 1938-1945

- przemówienia przywódców III Rzeszy (m.in. Adolfa Hitlera³⁰ i Josefa Goebbelsa³¹);
- reportaże i sprawozdania z zakładów pracy i przedsiębiorstw przemysłowych;
- sprawy szkolenia ochotników do wojska;
- reportaże z wystaw artystycznych;
- reportaże dotyczące różnych spraw życia codziennego ludności;
- pogadanki antyradzieckie ;
- koncerty muzyki klasycznej;
- omówienie aktualnej sytuacji gospodarczo-politycznej na świecie;

III. Płyty niekomercyjne pochodzące z zagranicznych rozgłośni radiowych (195 nagrań)

Prawie wszystkie płyty z tej grupy Archiwum Dokumentacji Mechanicznej otrzymało wraz z innymi płytami z Rozgłośni Centralnej Polskiego Radia. Nagrania zostały zgromadzone w wyniku współpracy Polskiego Radia z rozgłościami zagranicznymi.

1. Nagrania o bardzo dużym stopniu prawdopodobieństwa oryginalności

a) nagrania pochodzące z Radia Francuskiego z lat 1946-1949 zawierające polskojęzyczne audycje zatytułowane „Francja przemawia do Polski” (56 zapisów)

²⁷ Sygn. P 38.

²⁸ Sygn. P 23, P 1871, P 1872.

²⁹ Sygn. P 25.

³⁰ Sygn. P 14.

³¹ Sygn. P 11.

- tematyka związana z nauką i techniką;
- tematyka związana ze sztuką, literaturą i modą;
- pozdrowienia rodzin polskich mieszkających we Francji skierowane do rodziny w Polsce;
- piosenki w wykonaniu artystów francuskich;

b) nagrania audycji pochodzące z „Głosu Ameryki” z lat 1946-1947 zawierające audycje zatytułowane „Ze świata nauki i techniki” (4 zapisy)

- tematyka związana z postępem technicznym w USA ;

2. Nagrania prawdopodobnie nie będące oryginałami, ale rzadkie i trudnodostępne

a) nagrania pochodzące z Radia ONZ

- wypowiedzi przedstawicieli różnych państw (m.in. Johna Kennedyego³² i Andrieja Gromyki³³) na sesjach ONZ w 1963 roku;

b) płyty z efektami dźwiękowymi i sygnałami radiostacji zagranicznych (m.in. bicie zegara Big Ben³⁴, kuranty kremlowskie³⁵, sygnał Radia Budapeszt³⁶)

c) nagranie pochodzące z Radia BBC (dar Muzeum Polskiego w Chicago)

- przemówienie gen. Władysława Sikorskiego z 7.02.1941 roku na temat aktualnej sytuacji na świecie³⁷;

IV. Płyty związane z działalnością Polskiego Radia w latach 1938-1939 pochodzące od prywatnych darczyńców (70 nagrań)

Niemal wszystkie nagrania pochodzą z Regionalnej Rozgłośni Polskiego Radia w Wilnie i są darem od Zofii Jarosińskiej. Tylko jedno nagranie pochodzi z Rozgłośni Centralnej Polskiego Radia w Warszawie i dotyczy wydarzeń z wrześniu 1939 roku w Warszawie (dar Mariana Policewicza). Blisko połowa nagrań stanowi jedynie fragmenty całości audycji. Zbiór dotyczy następujących zagadnień:

a) sprawy polityczne i wojskowe

- konflikt polsko-litewski i przywrócenie stosunków dyplomatycznych między obydwojma państwami (m.in. transmisja z wiecu w Wilnie w sprawie

³² Sygn. P 2017.

³³ Sygn. P 2018.

³⁴ Sygn. P 2028.

³⁵ Sygn. P 2155.

³⁶ Sygn. P 2129.

³⁷ Sygn. P 4244.

uregulowania stosunków polsko-litewskich³⁸ oraz transmisja z przebiegu defilady wojsk polskich wracających znad granicy litewskiej³⁹);

- ćwiczenia wojskowe;
- wieczornice wojskowe;
- przedwyborcze zgromadzenie wileńskiego okręgu OZN⁴⁰;
- ogłoszenie wyników wyborów do Sejmu z dnia 6.11.1938 r.⁴¹;
- reportaż z punktu zbiórki darów na FON⁴²;

b) sprawy gospodarcze

- przemówienie Eugeniusza Kwiatkowskiego na temat roli Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK)⁴³;
- transmisja z otwarcia nowych gmachów PKO i BGK w Wilnie (wypowiedź ministra Mariana Zyndrama Kościałkowskiego)⁴⁴;

c) obchody rocznicowe

- dwudziestolecie odzyskania niepodległości przez Polskę (m.in. obchody w Wilnie z udziałem gen. Lucjana Żeligowskiego)⁴⁵;

d) literatura, sztuka i muzyka

- wieczorynki;
- słuchowiska;
- skecze i humoreski;
- recitale piosenkarskie (m.in. Heleny Bortnowskiej)⁴⁶;
- reportaż z Teatru na Pohulance w Wilnie⁴⁷;
- reportaż z otwarcia Muzeum Adama Mickiewicza w Nowogródku⁴⁸;

e) rolnictwo

- transmisja z dożynek;
- pogadanki o tematyce rolniczej;

f) religia

- reportaż z obchodów święta Trzech Króli w Wilnie⁴⁹;

---

³⁸ Sygn. P 2492.

³⁹ Sygn. P 2493.

⁴⁰ Sygn. P 2494.

⁴¹ Sygn. P 2498.

⁴² Sygn. P 2507.

⁴³ Sygn. P 2503.

⁴⁴ Sygn. P 2502.

⁴⁵ Sygn. P 2504.

⁴⁶ Sygn. P 2557.

⁴⁷ Sygn. P 2555.

⁴⁸ Sygn. P 2501.

⁴⁹ Sygn. P 2506.

g) nauka i oświata

- reportaże ze szkół zawodowych;

h) sport

- transmisja z meczu bokierskiego Czarni Lwów – WKS Śmigły Wilno⁵⁰;
- reportaż z ośrodka żeglarskiego w Trokach⁵¹;
- reportaż z marszu narciarskiego Zułów-Wilno⁵²;

i) sprawy życia codziennego

- rozmowy z przypadkowymi przechodniami na ulicach Wilna⁵³;
- reportaż z lombardu⁵⁴;

j) doskonalenie zawodowe pracowników Polskiego Radia w Wilnie

- reportaż z kursu przysposobienia radiowego w Baranowiczach⁵⁵;
- nauka czytania dla lektorów⁵⁶;

k) II wojna światowa

- sprawozdanie z manifestacji ludności Warszawy przed ambasadami Wielkiej Brytanii i Francji po ogłoszeniu przez te państwa przystąpienia do wojny z Niemcami⁵⁷;
- wypowiedzi białoruskich mieszkańców Wilna na temat ich niedoli pod rządami Polaków i wspaniałej teraźniejszości od czasu wkroczeniu do miasta Armii Czerwonej (nagranie dokonane prawdopodobnie przez przedstawicieli ZSRR pomiędzy 20 września, a 27 października 1939 roku)⁵⁸;

V. Taśmy różnego pochodzenia (79 nagrań)

1. Taśmy nagrane przez pracowników ADM

- a) nagrania dokonane przy okazji spotkań z tzw. świadkami historii (np. z Ewą Osuchowską-Chapman – sekretarką przy Rządzie Polskim na Uchodźstwie)⁵⁹

---

⁵⁰ Sygn. P 2539.

⁵¹ Sygn. P 2510.

⁵² Sygn. P 2496.

⁵³ Sygn. P 2513.

⁵⁴ Sygn. P 2515.

⁵⁵ Sygn. P 2521.

⁵⁶ Sygn. P 2546, P 2554.

⁵⁷ Sygn. P 2491.

⁵⁸ Sygn. P 2500.

⁵⁹ Sygn. T 6985.

oraz osobami, których wypowiedzi stanowią uzupełnienie wiedzy o posiadanych w Archiwum zbiorach (np. z Ryszardem Praczem o STS)⁶⁰

b) nagrania okolicznościowe związane z uroczystościami dotyczącymi Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa (np. konferencja z okazji 50 rocznicy powstania RP RWE)⁶¹

2. Taśmy otrzymane w darze od Muzeum Polskiego w Chicago

W 2002 roku ADM wzbogaciło się o 47 nagrań związanych tematycznie z działalnością Polonii Amerykańskiej. Taśmy można podzielić na dwie grupy:

a) nagrania audycji historyczno-kulturalnych autorstwa Lidii Pucińskiej, nadawanych w radiu polonijnym w latach 60 i 70 (m.in. na temat: Kongresu Polonii Amerykańskiej⁶², Jana Kiepur⁶³, Jerzego Petersburskiego⁶⁴)

b) nagrania odczytów działaczy polonijnych (głównie wykładowców uniwersyteckich) o tematyce historycznej, kulturalnej, ekonomicznej i religijnej. Zapisu dokonano sposobem amatorskim w latach 1990-2000.

3. Rejestracje przedstawień Studenckiego Teatru Satyryków (STS)

Pod koniec 2003 roku ADM otrzymało w darze od Ryszarda Pracza i Wojciecha Szemetyły - członków zespołu STS - 19 taśm z zapisem przedstawień STS z lat 1959-1975. Dodatkowo Archiwum otrzymało zapis nieoficjalnych spotkań kabaretowych aktorów STS pod roboczym tytułem „Fioletowy księżyc” (5 taśm). Wszystkich nagrań dokonała na amatorskim sprzęcie ekipa techniczna Teatru.

4. Nagrania z VIII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich

W grudniu 2003 roku Archiwum otrzymało od Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych 6 taśm z częściową rejestracją VIII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich (1958 r.). Na taśmach zachowały się nagrania z referatami m.in.: prof. Tadeusza Manteuffla, prof. Kazimierza Popiołka i prof. Jadwigi Lechickiej.

Materiały dźwiękowe przechowywane w archiwach podlegają ochronie w myśl przepisów ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach z dnia 14 lipca 1983 r. Nagrania chronione są ponadto prawami autorskimi i pokrewnych oraz producenckimi. W przypadku oryginałów nagrań przechowywanych w ADM do większości prawa producenckie ma Polskie Radio oraz zagraniczne rozgłośnie radiowe (wyjątek mogą stanowić nagrania niemieckie). ADM posiada prawa producenckie jedynie do nagrań STS i nagrań własnych. Pozostałe oryginały

⁶⁰ Sygn. C 4384.

⁶¹ Sygn. T 7025.

⁶² Sygn. T 7012.

⁶³ Sygn. T 7017.

⁶⁴ Sygn. T 7021.

pod tym względem wymagają przeanalizowania i ewentualnego uzupełnienia odpowiedniej wiedzy i dokumentacji.

Wszystkie wymienione wyżej nagrania zostały już opracowane i wpisane do komputerowej bazy danych. Omówione materiały dźwiękowe skopiowano także w ramach zabezpieczenia na taśmy magnetyczne lub płyty CD i tylko w takiej formie udostępniane są korzystającym w pracowni naukowej Oddziału Nagrań Dźwiękowych i Filmów. Co roku w trakcie wrywkowej kontroli stanu zachowania taśm magnetycznych i płyt gramofonowych sprawdzana jest także jakość wybranych oryginałów. W chwili obecnej oryginały dźwiękowe na taśmach magnetofonowych zostały umieszczone w pomieszczeniach magazynowych na osobnych specjalnie oznaczonych półkach. Oryginalne płyty gramofonowe znajdują się natomiast wraz z wszystkimi innymi płytami w szafach płytoteki. W najbliższym czasie należałoby zastanowić się nad dodatkowym oznaczeniem oryginalnych nośników. Wszystkie materiały dźwiękowe przechowywane są w klimatyzowanych pomieszczeniach w temperaturze 18-20 stopni C oraz 40-50% wilgotności względnej powietrza.

Oryginały nagrań ADM (właściwie ich kopie) udostępniane są w miarę potrzeb i zgłoszeń użytkowników. Cieszą się one ze względu na ich niepowtarzalny i historyczny charakter dużym powodzeniem. Wielokrotnie ich dłuższe lub krótsze fragmenty wykorzystywane były do celów naukowo-badawczych, w audycjach radiowych i telewizyjnych, wystawach oraz w edukacyjnych wydawnictwach na CD. Do najczęściej udostępnianych oryginalnych materiałów należą nagrania pochodzące z: Rozgłośni Centralnej Polskiego Radia (głównie dotyczące władz partyjno-państwowych, literatury i sztuki, sportu i religii), niemieckich rozgłośni radiowych (zwłaszcza sprawy Generalnego Gubernatorstwa i ziem polskich włączonych do Rzeszy) oraz Regionalnej Rozgłośni Polskiego Radia w Wilnie (przede wszystkim sprawy polityczne i wojskowe). Podkreślić należy, iż nagrania tzw. wileńskie są materiałem, których kopii (oprócz fragmentów skopiowanych dla korzystających) nie posiada żadna instytucja ani osoby prywatne, a dokumentacja pisana audycji nie zachowała się.

Na zakończenie zdecydowanie trzeba podkreślić fakt, iż osobliwą i najbardziej istotną wartością dokumentu dźwiękowego jest zdolność przechowania i przekazania brzmienia dźwięku. Dźwięk utrwala wartości emocjonalne, które pismo może utrwalić tylko w nikłym stopniu. Przy wypowiedziach poszczególnych osób istotne jest nie tylko to, co zostało powiedziane, ale także jak – usłyszenie barwy głosu i emocji wypowiedzi. Elementy dźwiękowe mogą charakteryzować także przynależność etniczną, środowiskową, wykształcenie itp. Dźwięk daje możliwość poznania wartości interpretacyjnych utworów literackich i muzycznych, wynikających z poziomu umiejętności aktorów, lektorów i muzyków. Z tego punktu widzenia wydają się, iż brzmienie dźwięku z nośnika oryginalnego (nawet nadgryzionego zębem czasu) jest zawsze cenniejsze, niż brzmienie z kopii.